Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
GIOVANNIHO PITRUZZELLY
přednesené dne 12. května 2022[1]

Věc C-197/21

Soda-Club (CO2) SA,
SodaStream International BV
proti
MySoda Oy

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Korkein oikeus (Nejvyšší soud, Finsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Ochranné známky – Vyčerpání práv – Opakovaně plnitelné láhve obsahující oxid uhličitý – Uvedení do oběhu v členském státě vlastníkem ochranné známky nebo s jeho souhlasem – Další prodej třetí osobou po přebalení výrobku a připojení ochranné známky uvedené třetí osoby v tomtéž členském státě – Ochranná známka tlakové láhve v oběhu dosud viditelná na jejím hrdle – Přebalení – Podmínky stanovené v rozsudku Bristol-Meyers Suibb a další – Možnost uplatnění na jiné než farmaceutické výrobky – Možnost uplatnění na situaci týkající se jednoho členského státu – Podmínka nezbytnosti – Dojem o existenci hospodářského propojení“

1. Lidé si ve 21. století obecně uvědomují dopady svých spotřebitelských zvyklostí na zásadní otázky, jako je například ochrana životního prostředí. Ve svém sdělení nadepsaném „Uzavření cyklu – akční plán EU pro oběhové hospodářství“ z roku 2015[2] Evropská komise vyzdvihla výhody tohoto typu hospodářství následujícími slovy: „Přechod k oběhovému hospodářství, ve kterém je hodnota výrobků, materiálů a zdrojů v hospodářství zachována co nejdéle a ve kterém je minimalizován vznik odpadu, představuje významný příspěvek k úsilí EU o vytvoření udržitelného, nízkouhlíkového a konkurenceschopného hospodářství účinně využívajícího zdroje.“ Toto oběhové hospodářství znamená, že výrobky poprvé uvedené do oběhu vlastníky ochranných známek v Unii budou opakovaně použity, naplněny nebo dobity a poté znovu uvedeny na trh. Právě v tomto kontextu byla předložena tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, která poskytuje Soudnímu dvoru příležitost upřesnit, za jakých podmínek má být provedeno nezbytné vyvážení oprávněných zájmů těchto vlastníků a oprávněných zájmů třetích osob, které jejich výrobky opětovně používají a dále prodávají.

[1] – Původní jazyk: francouzština.

[2] – COM(2015) 614 final ze dne 2. prosince 2015.

I. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Nařízení (EU) 2017/1001

2. Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie[3] bylo s účinností od 1. října 2017 zrušeno a nahrazeno nařízení (ES) č. 207/2009[4].

3. Článek 15 nařízení 2017/1001, nadepsaný „Vyčerpání práv z ochranné známky EU“, stanoví:

„1. Ochranná známka EU neopravňuje vlastníka, aby zakázal její užívání pro výrobky, které byly pod touto ochrannou známkou uvedeny na trh v Evropském hospodářském prostoru vlastníkem samým nebo s jeho souhlasem.

2. Odstavec 1 se nepoužije, pokud má vlastník oprávněné důvody k tomu, aby bránil pozdějšímu odbytu výrobků, zejména pokud se stav výrobků po jejich uvedení na trh změnil nebo zhoršil.“

2. Směrnice (EU) 2015/2436

4. Článek 15 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2436 ze dne 16. prosince 2015, kterou se sbližují právní předpisy členských států o ochranných známkách[5], nadepsaný „Vyčerpání práv z ochranné známky“, zní[6]:

„1. Ochranná známka neopravňuje vlastníka, aby zakázal její užívání pro výrobky, které byly pod touto ochrannou známkou uvedeny na trh v Unii vlastníkem samým nebo s jeho souhlasem.

2. Odstavec 1 se nepoužije, podává-li vlastník na základě legitimních důvodů námitky proti dalšímu uvádění výrobků na trh, zejména když došlo ke změně nebo zhoršení stavu výrobků poté, co byly uvedeny na trh.“

B. Finské právo

5. Od 1. května 2019 se na vnitrostátní ochranné známky vztahuje čl. 9 odst. 1 tavaramerkkilaki (544/2019) [zákon o ochranných známkách (č. 544/2019)] ze dne 26. dubna 2019. Ten stanoví, že vlastník ochranné známky nemůže zakázat její užívání pro výrobky, které byly pod touto ochrannou známkou uvedeny na trh v Evropském hospodářském prostoru vlastníkem samým nebo s jeho souhlasem. Odstavec 2 tohoto článku 9 stanoví, že nehledě na ustanovení odstavce 1 může vlastník ochranné známky podat námitky proti užívání ochranné známky pro výrobky,

[3] – Úř. věst. 2017, L 154, s. 1.

[4] – Nařízení Rady (ES) ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Evropské unie (Úř. věst. 2009, L 78, s. 1), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2424 ze dne 16. prosince 2015 (Úř. věst. 2015, L 341, s. 21) (dále jen „nařízení č. 207/2009“). Článek 13 nařízení č. 207/2009 odpovídá článku 15 nařízení 2017/1001.

[5] – Úř. věst. 2015, L 336, s. 1.

[6] – S účinností od 15. ledna 2019 byl tímto ustanovením nahrazen článek 7 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/95/ES ze dne 22. října 2008, kterou se sbližují právní předpisy členských států o ochranných známkách (Úř. věst. 2008, L 299, s. 25), s jehož zněním se do značné míry shoduje.

pokud má oprávněné důvody bránit pozdějšímu nabízení nebo odbytu těchto výrobků. Vlastník ochranné známky může podat námitky proti jejímu užívání zejména v případě, že došlo ke změně nebo zhoršení stavu výrobků poté, co byly uvedeny na trh [7].

II. Spor v původním řízení, předběžné otázky a řízení před Soudním dvorem

6. Společnosti Soda-Club (C02) SA a SodaStream International BV (společně dále jen „SodaStream“) vyrábějí a prodávají domácí karbonizační přístroje určené k používání ze strany jednotlivců. Tyto přístroje umožňují snadnou přípravu perlivé vody a ochucených nealkoholických nápojů s použitím vody z kohoutku. Ve Finsku jsou tyto přístroje uváděny na trh pod ochrannou známkou SODASTREAM. Prodejní balení obsahují mimo jiné dotčený přístroj a opakovaně plnitelnou hliníkovou láhev plněnou oxidem uhličitým, na níž je vyrytá ochranná známka SODASTREAM nebo SODA-CLUB. Na láhvi je rovněž nalepena etiketa obsahující jednu z těchto ochranných známek. Společnost SodaStream nabízí tlakové láhve naplněné oxidem uhličitým k prodeji i samostatně. Společnost SodaStream je vlastníkem ochranných známek Evropské unie a národních ochranných známek SODASTREAM a SODA-CLUB. Zapsané ochranné známky SODASTREAM a SODA-CLUB se vztahují jak na dotčené láhve, tak na oxid uhličitý, kterým jsou naplněny.

7. Společnost MySoda Oy má sídlo ve Finsku. V něm uvádí pod ochrannou známkou MYSODA na trh přístroje podobné těm, které prodává společnost SodaStream, nicméně v baleních, která neobsahují tlakové láhve. Od roku 2016 prodává společnost MySoda ve Finsku tlakové láhve plněné CO_2, které jsou kompatibilní nejen s jejími karbonizačními přístroji, ale rovněž s přístroji uváděnými na trh společností SodaStream. Společnost MySoda plní a prodává zejména znovu naplněné láhve CO_2 původně uvedené na trh společností SodaStream. Společnost MySoda dostává od prodejců láhve CO_2 společnosti SodaStream, které vrátili spotřebitelé jako prázdné. Společnost MySoda odstraní etiketu, kterou na láhev nalepila společnost SodaStream. Tuto láhev pak naplní a připojí na ni vlastní etiketu. Je nesporné, že i po nalepení této etikety zůstávají viditelné nápisy vyryté na láhvi, včetně ochranných známek SODASTREAM a SODA-CLUB.

8. Ve Finsku lze tlakové láhve CO_2 zakoupit v maloobchodních prodejnách. Společnosti SodaStream a MySoda nemají vlastní prodejny.

9. Společnost MySoda používala dvě různé etikety. Na „růžové“ etiketě bylo velkými písmeny uvedeno logo MySoda a upřesnění, že jde o „finský oxid uhličitý určený pro karbonizační přístroje“. Malým písmem byly uvedeny informace o výrobku, odkaz na společnost, která láhev naplnila, a odkaz na její internetové stránky, kde lze nalézt další informace. Na „bílé“ etiketě byl velkými písmeny uveden výraz „oxid uhličitý“ v pěti různých jazycích. Malým písmem na ní byly uvedeny informace o výrobku, tedy název společnosti, která láhev naplnila, prohlášení, že tato společnost není nijak propojena s původním dodavatelem tlakové láhve ani s jeho společností či jeho ochrannými známkami viditelnými na láhvi, a odkaz na internetové stránky společnosti MySoda.

[7] – S ohledem na dobu, kdy docházelo k napadenému jednání, o němž rozhoduje předkládající soud, se použije rovněž článek 10a tavaramerkkilaki (1715/1995) [zákon o ochranných známkách (1715/1995)], který platil do 31. srpna 2016, a článek 8 tavaramerkkilaki (616/2016) [zákon o ochranných známkách (616/2016)], který platil do 30. dubna 2019. Obě tato ustanovení v podstatě odpovídala článku 9 platného zákona o ochranných známkách.

10. Společnost SodaStream se domnívala, že toto jednání představuje zásah do jejích práv z ochranné známky že má několik oprávněných důvodů, aby mu bránila, a podala tudíž proti společnosti MySoda žalobu na určení, že posledně uvedená společnost ve Finsku porušila práva z jejích výše uvedených ochranných známek tím, že je bez souhlasu používala při své hospodářské činnosti a pod těmito ochrannými známkami uváděla na trh a prodávala opětovně naplněné tlakové láhve opatřené ochrannou známkou společnosti MySoda, přičemž z nich bez souhlasu společnosti SodaStream odstranila původní etikety a nahradila je novými, nebo opětovně naplněné tlakové láhve, na nichž byly původní etikety nahrazeny novými etiketami. Společnost SodaStream se domáhá zákazu tohoto jednání, které považuje za porušení práv z ochranné známky, a uplatňuje nárok na náhradu škody.

11. Mezitímním rozsudkem ze dne 5. září 2019 markkinaoikeus (obchodní soud, Finsko) vyhověl návrhům společnosti SodaStream v rozsahu, v němž se týkají používání růžových etiket společností MySoda, a zamítl tyto návrhy v rozsahu, v němž se týkají bílých etiket. Markkinaoikeus (obchodní soud) konstatoval, že výlučné právo společnosti SodaStream, které jí poskytují její ochranné známky k lahvím CO_2, jež původně uvedla do oběhu, bylo vyčerpáno. Aby mohla bránit jednání společnosti MySoda, musela společnost SodaStream prokázat oprávněný zájem. Markkinaoikeus (obchodní soud) odmítl uplatnit podmínky vyplývající z rozsudku Bristol-Myers Squibb a další[8] s odůvodněním, že spor mezi společnostmi SodaStream a MySoda se netýká paralelního dovozu, a opřel své rozhodnutí o rozsudek Viking Gas[9], na jehož základě dospěl k závěru, že jednání společnosti MySoda nevede ke změně ani zhoršení stavu láhve CO_2 původně uvedené na trh společností SodaStream ani jejího obsahu. Toto jednání podle uvedeného soudu ani nepoškozuje pověst společnosti SodaStream, ani nezpůsobuje žádnou škodu, která by mohla zakládat oprávněný důvod společnosti SodaStream bránit tomuto jednání. Zatímco jednání týkající se bílých etiket nevyvolává podle názoru dotyčného soudu mylný dojem o existenci hospodářského propojení mezi společnostmi MySoda a SodaStream, neplatí totéž pro používání růžových etiket, které může u průměrného běžně informovaného a přiměřeně pozorného a obezřetného spotřebitele vyvolat dojem, že mezi těmito dvěma subjekty existuje hospodářské propojení. Zejména s ohledem na dominantní logo MySoda zobrazené na růžové etiketě dospěl uvedený soud k závěru, že takový spotřebitel se může domnívat, že láhev CO_2 pochází od posledně uvedené společnosti. Společnost SodaStream tedy podle něj má oprávněný důvod bránit jednání spočívajícímu v používání růžových etiket.

12. Společnost SodaStream i společnost MySoda podaly proti tomuto mezitímnímu rozsudku kasační opravný prostředek ke Korkein oikeus (Nejvyšší soud, Finsko), jenž oba tyto opravné prostředky prohlásil za přípustné.

13. Společnost SodaStream tvrdí, že odstraněním etikety, která je opatřena její ochrannou známkou a udává tak původ láhve CO_2, a jejím nahrazením novou etiketou provádí společnost MySoda změnu označení výrobku, která představuje zásah do funkce ochranné známky jako označení původu a musí na ni být uplatněny podmínky stanovené v rozsudku Bristol-Myers Squibb a další, nebo přinejmenším podmínka nezbytnosti. Výměna etikety za podmínek popsaných výše přitom podle ní není nutná pro uvedení opětovně naplněných láhví CO_2 na trh, jelikož údaje o osobě, která láhev znovu naplnila, lze poskytnout způsobem, který představuje menší zásah do práv vlastníka ochranné známky, například umístěním nálepky na láhev. Společnost SodaStream je tudíž oprávněna bránit jednání společnosti MySoda. Jako další

[8] – Rozsudek ze dne 11. července 1996 (spojené věci C-427/93, C-429/93 a C-436/93, dále jen „rozsudek Bristol-Myers Squibb a další“, EU:C:1996:282).

[9] – Rozsudek ze dne 14. července 2011 (C-46/10, dále jen „rozsudek Viking Gas“, EU:C:2011:485).

oprávněný důvod, který ji opravňuje bránit tomuto jednání, uplatňuje společnost SodaStream existenci mylného dojmu o hospodářském propojení mezi ní a společností MySoda, který podle ní jednání společnosti MySoda vyvolává.

14. Společnost MySoda tvrdí, že podmínky stanovené v rozsudku Bristol-Myers Squibb a další se v projednávané věci nepoužijí, jelikož ta se týká obchodu uvnitř téhož členského státu. Společnost MySoda tvrdí, že neprovádí přebalení původního výrobku prodaného při paralelním dovozu. Změna etikety podle uvedené společnosti nepředstavuje zásah do funkce ochranné známky, jelikož relevantní veřejnost vnímá označení tak, že etiketa připojená touto společností označuje výlučně původ oxidu uhličitého a osobu, která tlakovou láhev naplnila, přičemž zároveň zůstává viditelný nápis vyrytý na láhvi označující původ láhve. V každém případě je podle ní nahrazení etikety společnosti SodaStream skutečně nezbytné, jelikož kdyby byla na opětovně naplněné tlakové láhvi pouze umístěna další nálepka, hrozilo by větší nebezpečí záměny, pokud je o totožnost poslední osoby, která láhev naplnila, protože tyto láhve mohou být znovu naplněny vícekrát. Nahrazení etikety umožňuje zajistit, aby na jednom výrobku nebylo více čárových kódů, a kromě toho je často nezbytné, pokud je původní etiketa poškozená nebo se odlepila. Společnost MySoda uvádí, že její jednání odpovídá ustálené praxi ve Finsku, kterou uplatňuje i sama společnost SodaStream. Konečně společnost MySoda před předkládajícím soudem uvedla, že není jedinou společností působící na trhu s plněním láhví CO_2 a etikety, které nahrazuje, nemusí být nutně etiketami společnosti SodaStream, ale může jít o etikety osob, které dotčené tlakové láhve naplnily před ní.

15. Předkládající soud má za to, že unijní právo nestanoví jasná a podrobná pravidla upravující podmínky, za kterých jsou dány legitimní důvody opravňující vlastníka ochranné známky bránit pozdějšímu odbytu výrobků uvedených na trh. Podle ustálené judikatury Soudního dvora hrozí přinejmenším v případě přebalení paralelně dovezených léčivých přípravků, které zahrnuje i nové označení, nebezpečí zásahu do záruky původu spojené s ochrannou známkou. Takovým přebalením je tudíž dotčen zvláštní předmět ochranné známky [10]. Podle ustálené judikatury může vlastník ochranné známky zakázat prodej přebaleného zboží, ledaže distributor prokáže, že jeho jednání splňuje podmínky stanovené v rozsudku Bristol-Myers Squibb a další [11]. Vlastník ochranné známky tudíž může zakázat přebalení výrobku vyjma případů, kdy je přebalení nezbytné pro to, aby bylo možné uvést na trh paralelně dovezené výrobky, a jsou jinak zachovány oprávněné zájmy vlastníka ochranné známky [12]. Předkládající soud dále uvádí, že z rozsudku Viking Gas, v němž se nicméně neodkazuje na judikaturu Soudního dvora týkající se přebalování ani na podmínky stanovené ve věci Bristol-Myers Squibb a další, vyplývá, že pokud osoba, která znovu naplnila láhve na plyn uvedené na trh v témže členském státě, opatřila tyto láhve vlastním označením, může existovat oprávněný důvod bránit jednání této plnírny, zejména v případě, kdy užívání ochranné známky vyvolává dojem, že mezi vlastníkem ochranné známky a plnírnou existuje hospodářské propojení [13].

16. Předkládající soud na jedné straně konstatuje, že z judikatury Soudního dvora jasně nevyplývá, že podmínka nezbytnosti definovaná v rozsudku Bristol-Myers Squibb a další je použitelná i na přebalování výrobků uváděných na trh v témže členském státě. Podle předkládajícího soudu není jasné, zda lze jednání společnosti MySoda považovat za „přebalení“ ve smyslu judikatury Soudního dvora, jelikož ve věci v původním řízení jde o tlakové láhve určené k několikanásobnému

[10] – Předkládající soud zde odkazuje na rozsudky ze dne 23. dubna 2002, Boehringer Ingelheim a další (C-143/00, EU:C:2002:246, body 29 a 30), a ze dne 26. dubna 2007, Boehringer Ingelheim a další (C-348/04, EU:C:2007:249, body 28 až 30).

[11] – Předkládající soud zde cituje rozsudek ze dne 26. dubna 2007, Boehringer Ingelheim a další (C-348/04, EU:C:2007:249, body 52 a 53).

[12] – Předkládající soud zde zmiňuje rozsudek ze dne 23. dubna 2002, Boehringer Ingelheim a další (C-143/00, EU:C:2002:246, bod 34).

[13] – Předkládající soud zde odkazuje na bod 37 rozsudku Viking Gas.

opětovnému naplnění. Předkládající soud si dále pokládá otázku, zda je rozhodující skutečnost, že relevantní veřejnost vnímá označení tak, že etiketa označuje pouze původ oxidu uhličitého, pokud vlastník ochranné známky při prvním uvedení láhve CO_2 na trh opatřil tuto láhev etiketou se svou ochrannou známkou s cílem označit původ uvedené láhve. Dále není ani jasné, zda lze ve věci v původním řízení použít závěry vyplývající z rozsudku Viking Gas, jelikož v uvedeném rozsudku šlo o případ, kdy ochranné známky, jež na láhve na plyn umístil vlastník ochranné známky, který dané plynové láhve původně uvedl na trh, nebyly z láhví odstraněny ani nebyly překryty. Ve věci v původním řízení zůstává viditelná pouze ochranná známka vyrytá na hrdle láhve CO_2.

17. Na druhé straně může s ohledem na judikaturu Soudního dvora, zejména rozsudek Loendersloot [14], v některých případech postačovat, když se na láhve umístí jednoduchá nálepka s doplňujícími informacemi, aniž by bylo nutné odstraňovat etiketu připojenou vlastníkem ochranné známky, který uvedl láhve do oběhu. Z judikatury rovněž vyplývá, že podmínka nezbytnosti není splněna, pokud je cílem dotyčného jednání výhradně dosažení obchodní výhody [15]. Opětovně naplněné láhve CO_2 musí obsahovat informace o osobě, která láhve opětovně naplnila. Za předpokladu, že by byly použitelné podmínky stanovené v rozsudku Bristol-Myers Squibb a další, zejména pak podmínka nezbytnosti, si předkládající soud pokládá otázku, zda je třeba přihlédnout k účelu, k němuž jsou láhve určeny. Vzhledem k tomu, že láhve CO_2 jsou určeny k opakovanému plnění za účelem opětovného použití, vyvstává otázka trvanlivosti etiket připojených vlastníkem ochranné známky, který láhve uvedl na trh. Konkrétně jde o určení, zda lze poškození nebo odlepení etikety připojené na tlakovou láhev vlastníkem ochranné známky, případně skutečnost, že původní etiketu již předtím nahradila vlastní etiketou jiná osoba, která láhev opětovně naplnila, považovat za okolnosti odůvodňující závěr, že výměna etikety nebo její nahrazení etiketou osoby, jež láhev naplnila, jsou nezbytné k uvedení opětovně naplněné tlakové láhve na trh.

18. Za těchto okolností se Korkein oikeus (Nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a rozhodnutím došlým kanceláři Soudního dvora dne 29. března 2021 položil Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Použijí se podmínky ‚Bristol-Myers Squibb' a zejména podmínka ‚nezbytnosti', formulované v judikatuře Soudního dvora týkající se přebalování a nového označování výrobků v případech paralelního dovozu, i tehdy, pokud se jedná o přebalování a nové označování výrobků, které byly na trh v členském státě uvedeny vlastníkem ochranné známky nebo s jeho souhlasem, za účelem dalšího prodeje v témže členském státě?

2) Použijí se v případě, že vlastník ochranné známky při uvedení láhve obsahující oxid uhličitý na trh tuto láhev opatřil svou ochrannou známkou, která je umístěna na etiketě láhve a vyryta do hrdla láhve, výše uvedené podmínky Bristol-Myers Squibb a zejména takzvaná podmínka nezbytnosti rovněž tehdy, jestliže třetí osoba danou láhev za účelem dalšího prodeje opět naplní oxidem uhličitým, odstraní z ní původní etiketu a nahradí ji etiketou opatřenou svým vlastním označením, přičemž je zároveň ve vyrytém nápise na hrdle láhve i nadále viditelná ochranná známka osoby, která láhev uvedla na trh?

3) Lze mít v situaci, která je popsána výše, za to, že odstranění a nahrazení etikety, která obsahuje ochrannou známku, v zásadě představuje zásah do funkce ochranné známky, kterou je označení původu dané láhve, nebo je z hlediska použití podmínek přebalování a nového označování relevantní okolnost, že

[14] – Rozsudek ze dne 11. listopadu 1997 (C-349/95, EU:C:1997:530).

[15] – Předkládající soud zde zmiňuje rozsudek ze dne 12. října 1999, Upjohn (C-379/97, EU:C:1999:494, bod 44).

– se má za to, že relevantní veřejnost vnímá označení tak, že se etiketa vztahuje pouze k původu oxidu uhličitého obsaženého v láhvi (a tedy k osobě, která láhev naplnila), nebo

– se má za to, že relevantní veřejnost vnímá označení tak, že se etiketa přinejmenším zčásti vztahuje i k původu láhve?

4) Pokud se odstranění a nahrazení etikety láhví CO_2 posuzuje na základě podmínky nezbytnosti, může náhodné poškození nebo odlepení etiket, které na láhve uvedené na trh umístil majitel ochranné známky, nebo jejich odstranění a nahrazení předchozí plnírnou představovat okolnost, na jejímž základě lze systematické nahrazování etiket etiketami plnírny považovat za nezbytné pro uvedení opětovně naplněných láhví na trh?“

19. Písemná vyjádření předložily Soudnímu dvoru společnosti MySoda a SodaStream, finská vláda a Komise.

III. Analýza

20. Před vlastní analýzou otázek položených Soudnímu dvoru nejprve uvádím, že v tomto stanovisku budu odkazovat na relevantní ustanovení nařízení 2017/1001 a směrnice 2015/2436, tedy konkrétně na článek 15 nařízení 2017/1001 a článek 15 směrnice 2015/2436[16]. Vzhledem k tomu, že jednání vytýkané společnosti MySoda začalo v roce 2016, a s ohledem na podobnosti ustanovení o vyčerpání práva z národních ochranných známek a z ochranných známek Unie, platí posouzení vycházející z článku 15 nařízení 2017/1001 a článku 15 směrnice 2015/2436 rovněž pro výklad odpovídajících ustanovení obsažených v předchozích aktech[17]. Ze stejného důvodu je judikatura Soudního dvora vydaná na základě těchto starších ustanovení relevantní i pro řešení sporu v původním řízení.

A. K první, druhé a čtvrté předběžné otázce

21. Svou první, druhou a čtvrtou předběžnou otázkou, které je podle mého názoru třeba posuzovat společně, žádá předkládající soud Soudní dvůr o upřesnění, zda lze podmínky stanovené v rozsudku Bristol-Myers Squibb a další uplatnit i v případě, kdy jsou výrobky po prvním uvedení na trh v Unii vlastníkem ochranné známky dále prodávány třetí osobou ve stejném členském státě, v jakém byly poprvé uvedeny na trh. Dále se předkládající soud ptá, zda se tyto podmínky, zejména podmínka nezbytnosti, uplatní v případě, kdy třetí osoba naplní tlakovou láhev oxidem uhličitým za účelem jejího dalšího prodeje, odstraní původní etiketu a nahradí ji vlastní etiketou, přičemž zůstane viditelná ochranná známka vlastníka vyrytá na hrdle láhve. Konečně pokládá předkládající soud otázku, jaký vliv na posouzení nezbytnosti přebalení může mít skutečnost, že etikety připojené vlastníkem ochranné známky na tlakové láhve určené k několikanásobnému opětovnému naplnění a použití se mohou z podstaty věci poškodit nebo odlepit, a jejich pravidelná výměna tak může být potenciálně nezbytná pro účely jejich pozdějšího odbytu. Účelem těchto předběžných otázek je určit, zda je společnost SodaStream oprávněna bránit jednání společnosti MySoda.

[16] – Pokud jde o úplnou harmonizaci provedenou článkem 15 směrnice 2015/2436, obdobně viz rozsudek ze dne 20. prosince 2017, Schweppes (C-291/16, EU:C:2017:990, bod 30). Pokud jde o článek 7 první směrnice Rady 89/104/EHS ze dne 21. prosince 1988, kterou se sbližují právní předpisy členských států o ochranných známkách (Úř. věst. 1989, L 40, s. 1; Zvl. vyd. 17/01 s. 92), viz rozsudek Bristol-Myers Squibb a další (body 25 a 26) a rozsudek ze dne 23. dubna 2002, Boehringer Ingelheim a další (C-143/00, EU:C:2002:246, bod 17).

[17] – To jest článek 13 nařízení č. 207/2009 a článek 7 směrnice 2008/95.

22. Toto právo podat námitky, které představuje odchylku od základní zásady volného pohybu zboží, má jediný cíl, a to chránit práva spadající do zvláštního předmětu ochranné známky, vykládaného s ohledem na její základní funkci [18]. Zvláštním předmětem práva z ochranné známky je zajistit vlastníku zejména právo užívat ochrannou známku za účelem uvedení výrobku poprvé na trh a chránit ho tak před soutěžiteli, kteří by prodejem výrobků neoprávněně opatřených touto ochrannou známkou chtěli zneužít postavení a důvěryhodnosti ochranné známky [19]. Základní funkcí ochranné známky je zaručit spotřebiteli nebo konečnému uživateli totožnost původu výrobku označeného ochrannou známkou tím, že mu umožní, aby bez možnosti záměny odlišil tento výrobek od výrobku, který má jiný původ [20]. Právo vlastníka ochranné známky bránit pozdějšímu odbytu výrobků označených jeho ochrannou známkou však není neomezené, neboť nutně představuje omezení základní zásady volného pohybu zboží.

23. V článku 15 nařízení 2017/1001 a článku 15 směrnice 2015/2436 je proto upravena otázka vyčerpání práva z ochranné známky Unie nebo národní ochranné známky. Cílem těchto dvou ustanovení, v podobném znění, je zejména sladit základní zájmy ochrany práv k ochranným známkám se zájmy volného pohybu zboží mezi členskými státy [21]. Z těchto ustanovení vyplývá, že vlastník ochranné známky v zásadě nemůže bránit užívání ochranné známky po prvním uvedení na trh vlastníkem ochranné známky nebo s jeho souhlasem [22]. Zásada vyčerpání práva z ochranné známky, kterou tato dvě ustanovení zakotvují, tak představuje omezení výlučných práv, která jsou jinak přiznána vlastníkům ochranných známek. Vztah mezi touto výlučností a volným pohybem zboží byl opakovaně ilustrován v judikatuře Soudního dvora [23]. Ačkoli tedy vlastnictví ochranné známky jako takové představuje samo o sobě nezbytné omezení volného pohybu zboží za účelem ochrany průmyslového a obchodního vlastnictví, intenzita této ochrany se snižuje s tím, jak se zvyšují rizika omezení hospodářské soutěže, zejména nebezpečí rozdělení trhů.

24. Mezi účastnicemi řízení je nesporné, že dotčené tlakové láhve byly ve Finsku poprvé uvedeny do oběhu společností SodaStream, která je vlastníkem ochranné známky. Pokud bychom vycházeli pouze z výše uvedeného, nebyla by posledně uvedená společnost oprávněna bránit jednání dotčenému ve věci v původním řízení.

25. K vyčerpání práva k ochranné známce však nedojde, pokud její vlastník může doložit oprávněný důvod k tomu, aby bránil pozdějšímu odbytu výrobků [24]. V článku 15 odst. 2 nařízení č. 2017/1001 a čl. 15 odst. 2 směrnice 2015/2436 je jako příklad uveden případ změny nebo zhoršení stavu výrobků, avšak tato ustanovení neuvádějí taxativní výčet oprávněných důvodů, které mohou bránit uplatnění zásady vyčerpání práva [25].

26. V souvislosti s paralelním dovozem farmaceutických výrobků Soudní dvůr mimo jiné rozhodl, že čl. 7 odst. 2 první směrnice 89/104 musí být vykládán v tom smyslu, že vlastník ochranné známky může oprávněně bránit pozdějšímu odbytu farmaceutického výrobku, pokud dovozce tento výrobek přebalil a znovu na něj připojil ochrannou známku vlastníka, ledaže bude zaprvé prokázáno, že by výkon práva bránit dalšímu uvedení přebalených výrobků na trh pod touto

18 – Viz rozsudek ze dne 23. dubna 2002, Boehringer Ingelheim a další (C-143/00, EU:C:2002:246, bod 28).

19 – Viz rozsudek Bristol-Myers Squibb a další (bod 44) a rozsudek ze dne 20. prosince 2017, Schweppes (C-291/16, EU:C:2017:990, bod 37).

20 – Viz rozsudek ze dne 20. prosince 2017, Schweppes (C-291/16, EU:C:2017:990, bod 37).

21 – Viz rozsudek ze dne 23. dubna 2002, Boehringer Ingelheim a další (C-143/00, EU:C:2002:246, bod 18).

22 – Viz čl. 15 odst. 1 nařízení 2017/1001 a čl. 15 odst. 1 směrnice 2015/2436.

23 – Viz zejména rozsudek ze dne 20. prosince 2017, Schweppes (C-291/16, EU:C:2017:990, bod 30 a citovaná judikatura).

24 – Viz čl. 15 odst. 2 nařízení 2017/1001 a čl. 15 odst. 2 směrnice 2015/2436.

25 – Viz rozsudek Viking Gas (bod 36).

ochrannou známkou, které vlastníku vyplývá z ochranné známky, vedlo k umělému rozdělení trhů mezi členskými státy, zadruhé bude prokázáno, že přebalením nemůže být dotčen původní stav výrobku obsaženého v balení, zatřetí bude na novém obalu jasně uvedeno, kdo výrobek přebalil, a název jeho výrobce, začtvrté nebude přebalený výrobek prezentován způsobem, který by mohl poškodit dobré jméno ochranné známky a jejího vlastníka, a zapáté dovozce před uvedením přebaleného výrobku do prodeje oznámí tuto skutečnost vlastníku ochranné známky a na jeho žádost mu předloží vzorek přebaleného výrobku [26]. Pokud není splněna kterákoli z podmínek stanovených v rozsudku Bristol-Myers Squibb a další, může vlastník ochranné známky oprávněně bránit dalšímu odbytu farmaceutického výrobku, který byl označen jeho ochrannou známkou a poté přebalen [27].

27. Pro účely posouzení práva společnosti SodaStream bránit jednání společnosti MySoda je tak nutné určit, zda toto jednání představuje přebalování ve smyslu judikatury Soudního dvora (druhá předběžná otázka) [28]. Dále je pak třeba určit, zda se závěry vyplývající z rozsudku Bristol-Myers Squibb a další nevtahují pouze na paralelní dovoz, který nutně zahrnuje další uvádění dotyčného výrobku na trh na území jiného členského státu, než ve kterém byl poprvé uveden na trh (první předběžná otázka). Konečně, než bude možno uvažovat o uplatnění podmínky nezbytnosti ve smyslu tohoto rozsudku na okolnosti sporu v původním řízení, je třeba nejprve posoudit otázku, zda podmínky uvedené ve zmíněném rozsudku nebyly stanoveny konkrétně pro zvláštní druh výrobků dotčených v uvedené věci, tedy farmaceutické výrobky.

1. K existenci přebalování

28. Pokud jde o otázku, zda jednání společnosti MySoda dotčené ve věci v původním řízení představuje přebalování, Soudní dvůr již rozhodl, byť v jiném kontextu, že „nové označení léčivých přípravků opatřených ochrannou známkou, stejně jako jejich nový obal, ovlivňují zvláštní předmět ochranné známky […]. Změna, která zahrnuje jakýkoliv nový obal nebo nové označení léčivého přípravku opatřeného ochrannou známkou, totiž vytváří svou samotnou povahou skutečná nebezpečí pro záruku původu, kterou má zajistit ochranná známka“ [29]. Později Soudní dvůr upřesnil, že umístění označení malé velikosti na balení původních zdravotnických prostředků, jinak nepozměněné ani neotevřené, které nezakrývá ochrannou známku a pouze označuje paralelního dovozce jako osobu odpovědnou za uvedení na trh, přičemž uvádí jeho údaje, čárový kód a centrální farmakologické číslo, nepředstavuje přebalení. Vzhledem k tomu, že takový postup neovlivňuje zvláštní předmět ochranné známky, nezakládá oprávněný důvod, který by umožňoval, aby vlastník ochranné známky bránil pozdějšímu odbytu dotyčného výrobku [30]. Podle mého názoru však jednání dotčené ve věci v původním řízení, popsané v bodě 9 tohoto stanoviska, nelze považovat za obdobné posledně uvedenému případu. Společnost MySoda láhve CO_2 otevře, nakládá s nimi, zkontroluje je, vyčistí, naplní a poté je uzavře a znovu označí [31]. Navíc nelze vyloučit, že tímto jednáním může být ovlivněn zvláštní předmět ochranné známky,

[26] – Viz rozsudek Bristol-Myers Squibb a další (bod 79).

[27] – Viz mimo jiné rozsudek ze dne 26. dubna 2007, Boehringer Ingelheim a další (C-348/04, EU:C:2007:249, body 31 a 60).

[28] – Viz rozsudek ze dne 17. května 2018, Junek Europ-Vertrieb (C-642/16, EU:C:2018:322, bod 29).

[29] – Viz rozsudek ze dne 26. dubna 2007, Boehringer Ingelheim a další (C-348/04, EU:C:2007:249, body 29 a 30). Viz rovněž rozsudek ze dne 17. května 2018, Junek Europ-Vertrieb (C-642/16, EU:C:2018:322, bod 30).

[30] – Viz rozsudek ze dne 17. května 2018, Junek Europ-Vertrieb (C-642/16, EU:C:2018:322, body 35 až 37).

[31] – V tomto ohledu je celý tento postup podle mého názoru složitější než pouhá „recyklace“, jak tvrdí finská vláda.

i když na hrdle láhve zůstává viditelná ochranná známka společnosti SodaStream [32]. Jedná se tedy skutečně o přebalování láhví CO_2, které ve Finsku původně uvedla do oběhu posledně uvedená společnost.

2. K použitelnosti podmínek stanovených v rozsudku Bristol-Myers Squibb a další na spor v původním řízení

29. Pokud jde o otázku vztahu mezi podmínkami stanovenými v rozsudku Bristol-Myers Squibb a další a paralelním dovozem, úvodem podotýkám, že ačkoli se spor ve věci v původním řízení skutečně týká situace, k níž dochází na finském trhu, jsou etikety připojené společností MySoda vyhotoveny v pěti jazycích, což dokládá rozsah možné distribuce opětovně naplněných tlakových láhví mimo vlastní území Finska.

30. Dále uvádím, že podmínky stanovené v tomto rozsudku jsou, přinejmenším z hlediska jejich znění, zcela použitelné na takovou situaci, jako je situace dotčená v původním řízení, neboť se v konečném důsledku týkají rozsahu ochrany poskytnuté ochrannou známkou a jejích omezení. V tomto ohledu souhlasím s tvrzením společnosti SodaStream, podle kterého je zájem vlastníka ochranné známky na získání ochrany proti možnému zásahu do záruky původu výrobku označeného jeho ochrannou známkou stejný bez ohledu na to, zda k tomuto zásahu dochází na území stejného členského státu, v jakém byl dotyčný výrobek poprvé uveden na trh, nebo na území jiného členského státu.

31. Ochrana duševního vlastnictví především nesmí být natolik široká, aby legitimizovala závislý trh, a tedy narušení hospodářské soutěže [33]. Podle mého názoru jsou přitom rizika pro trh srovnatelná, jelikož námitky proti přebalování mohou v bezprostředním důsledku vést k umělému rozdělení trhu, a to i na vnitrostátní úrovni. Přikláním se tedy k názoru Komise, podle kterého skutečnost, že je dané jednání omezeno na jeden členský stát, není rozhodující pro určení, zda jsou použitelné podmínky stanovené v rozsudku Bristol-Myers Squibb a další. V případě jiného rozhodnutí by hrozilo, že bude společnosti SodaStream přiznána možnost bezpodmínečně získávat prospěch z budoucího dalšího prodeje svých výrobků. Je pravda, že Soudní dvůr ve svém rozsudku Viking Gas neodkazuje na rozsudek Bristol-Myers Squibb a další, ačkoli i v něm šlo o opětovné plnění láhví na plyn na území téhož členského státu. Jednalo se však o jiný postup, který byl posuzován především z pohledu svobody volby a vlastnického práva spotřebitele, který koupil láhev na plyn po jejím prvním uvedení na trh [34]. Vzhledem k tomu, že otázka práva soutěžitelů na opětovné naplnění a výměnu láhve na plyn byla řešena až zcela na konci analýzy [35], omezil se Soudní dvůr ve výroku rozsudku na připomenutí požadavku „legitimního důvodu“, aniž by upřesnil jeho podmínky [36]. Kromě toho, jak správně uvedl předkládající soud, nebyla ochranná známka dotčená ve zmíněné věci odstraněna ani zakryta.

[32] – Viditelnost vyrytého nápisu není v žádném případě srovnatelná s viditelností etikety. Za těchto okolností, i když se nejedná o úplné zastření, je projednávaná věc obdobná případu posuzovanému v bodě 86 rozsudku ze dne 8. července 2010, Portakabin (C-558/08, EU:C:2010:416), ačkoli není zcela totožná.

[33] – Viz rozsudek Viking Gas (body 31 a 32). Naopak právo z ochranné známky je považováno za základní prvek systému nenarušené hospodářské soutěže.

[34] – Viz rozsudek Viking Gas (body 31 a 35).

[35] – Viz rozsudek Viking Gas (bod 35 in fine a body 36 až 41).

[36] – Viz rozsudek Viking Gas (bod 42 a výrok).

32. Pokud jde o otázku, zda jsou podmínky stanovené v rozsudku Bristol-Myers Squibb a další specifické pro farmaceutické výrobky a zdravotnické prostředky, pak se zaprvé nedomnívám, že by zmíněný rozsudek omezoval tyto podmínky na uvedený druh výrobků [37], a zadruhé Soudní dvůr již rozhodl, že tomu tak není [38], jelikož důvod pro uplatnění těchto podmínek nevyplývá z povahy zboží, ale ze skutečnosti, že do výrobku označeného ochrannou známkou zasáhla třetí osoba bez souhlasu vlastníka ochranné známky způsobem, který mohl narušit záruku původu poskytovanou ochrannou známkou [39]. Nesouhlasím proto s Komisí navrhovaným výkladem bodů 27 a 28 rozsudku Junek Europ-Vertrieb [40], protože z těchto bodů nevyplývá, že by Soudní dvůr v zásadě vyloučil použití podmínek stanovených v rozsudku Bristol-Myers Squibb a další na jiné výrobky než farmaceutické výrobky. Tyto body podle mého názoru slouží pouze k připomenutí kontextu, zejména skutkového, ve kterém byla přijata starší judikatura Soudního dvora.

33. Ze všech těchto skutečností tedy vyplývá, že zřejmě nic nebrání tomu, aby byla ve sporu v původním řízení uplatněna podmínka nezbytnosti, jak je stanovena ve věci Bristol-Myers Squibb a další.

3. K podmínce nezbytnosti ve smyslu rozsudku Bristol-Myers Squibb a další

34. Z této podmínky, ve znění uvedeném v rozsudku Bristol-Myers Squibb a další, vyplývá, že vlastník ochranné známky může oprávněně bránit pozdějšímu uvádění výrobku na trh, pokud dovozce výrobek přebalil a znovu na něj připojil ochrannou známku, ledaže se mimo jiné prokáže, že by výkon práva bránit pozdějšímu odbytu přebalených výrobků pod touto ochrannou známkou, které vlastníku vyplývá z ochranné známky, vedlo k umělému rozdělení trhů mezi členskými státy – respektive v projednávané věci vnitrostátního (sekundárního) trhu. Podle Soudního dvora je tomu tak *mimo jiné v* případě, kdy je přebalení na jedné straně *nezbytné* pro uvedení výrobku na trh v členském státě dovozu a na druhé straně je provedeno za takových podmínek, které nemohou ovlivnit původní stav výrobku [41]. Oprávnění vlastníka ochranné známky chráněné v členském státě bránit dalšímu uvedení přebalených výrobků na trh pod dotčenou ochrannou známkou smí být omezeno pouze v rozsahu, v němž je přebalení provedené dovozcem *nezbytné pro* uvedení výrobku na trh [42]. V každém případě se podmínka nezbytnosti posuzuje z pohledu základní funkce přiznané ochranné známce [43].

35. Přebalení je tak nezbytné pro uvedení dotčeného výrobku do oběhu v jiném členském státě, pokud je změna balení vyžadována právními předpisy [44]. Naopak Soudní dvůr rozhodl, že se přebalení výrobku nejeví být nezbytné, jestliže je lze vysvětlit výlučně snahou paralelního dovozce získat obchodní výhodu [45].

37 – Viz například rozsudek Bristol-Myers Squibb a další (body 59, 60 a 75).

38 – Pokud jde o použití těchto podmínek na láhve na lihoviny, viz rozsudek ze dne 11. listopadu 1997, Loendersloot (C-349/95, EU:C:1997:530).

39 – Viz rozsudek ze dne 11. listopadu 1997, Loendersloot (C-349/95, EU:C:1997:530, bod 27).

40 – Rozsudek ze dne 17. května 2018 (C-642/16, EU:C:2018:322).

41 – Viz rozsudek Bristol-Myers Squibb a další (bod 79).

42 – Viz rozsudek Bristol-Myers Squibb a další (bod 56).

43 – Viz bod 22 tohoto stanoviska.

44 – Viz rozsudek Bristol-Myers Squibb a další (bod 53). Viz rovněž rozsudek ze dne 26. dubna 2007, Boehringer Ingelheim a další (C-348/04, EU:C:2007:249, bod 36).

45 – Viz rozsudek ze dne 26. dubna 2007, Boehringer Ingelheim a další (C-348/04, EU:C:2007:249, bod 37 a citovaná judikatura).

36. Podmínka nezbytnosti se tak posuzuje pouze ve vztahu k přebalení výrobku za účelem umožnění dalšího uvádění tohoto výrobku na trh, a nikoliv ke způsobu nebo stylu, kterým je přebalování prováděno [46]. Podmínka nezbytnosti však není sama o sobě dostačující, jelikož po ověření nezbytnosti přebalení je nutné ještě prověřit, zda jsou zachovány legitimní zájmy vlastníka ochranné známky, a pouze v takovém případě lze rozhodnout, že tento vlastník nemůže bránit dalšímu prodeji svého výrobku [47], přičemž právě v této následné fázi se posuzuje způsob nebo styl přebalení.

37. V rámci analýzy podmínky nezbytnosti je třeba rovněž připomenout, jakou roli hraje ochranná známka v systému nenarušené hospodářské soutěže. Souhlasně s Komisí mám za to, že podmínka týkající se nezbytnosti přebalení musí být uplatněna v duchu požadavku na vyvážení zájmů vlastníka ochranné známky a, v projednávané věci, zájmů prodejců. V tomto ohledu zdůrazňuji, že operace společnosti MySoda je složitější než pouhý další prodej tlakové láhve, která již byla uvedena na trh, jelikož společnost MySoda tuto láhev opětovně plní oxidem uhličitým.

38. Ačkoli posouzení, zda je s ohledem na okolnosti sporu v původním řízení přebalení prováděné společností MySoda nezbytné pro účely odbytu opětovně naplněných láhví CO_2, přísluší předkládajícímu soudu, tento soud zjevně žádá Soudní dvůr, aby mu pro toto posouzení poskytl vodítko.

39. Společnost SodaStream uvádí na trh výrobky určené k opakovanému použití [48]. Vytýká společnosti MySoda, že sama zajišťuje opakované použití a plnění láhví opatřených ochrannou známkou SodaStream. Společnost SodaStream nemá jiné právní prostředky, jak se bránit jednání společnosti MySoda – které je navíc zřejmě povoleno a regulováno přinejmenším vnitrostátními právními předpisy, jelikož se týká látky klasifikované jako nebezpečná, jako je oxid uhličitý –, než uplatnit svá práva z ochranné známky k dotčené tlakové láhvi.

40. Zde je třeba zvolit jednu ze dvou možností.

41. Na jedné straně je třeba uvést, že jelikož se jednání společnosti MySoda jeví jako zákonné a slučitelné s určením výrobků uvedených na trh společností SodaStream, lze si představit situaci, kdy bude společnost MySoda nadále plnit tlakové láhve, avšak s ohledem na ochranu práv z ochranné známky z nich nebude smět odstranit etiketu. V takovém případě by byl v oběhu výrobek s přidanou hodnotou zjevně poskytnutou hospodářským subjektem, jenž není vlastníkem ochranné známky, který by však byl označen pouze etiketou vlastníka ochranné známky. Ochranná známka by tak plně sloužila jako záruka původu, pokud jde o tlakovou láhev, avšak neplnila by tuto funkci, pokud jde o samotný plyn a službu plnění. Taková situace, čistě teoretická, by byla navíc problematická z hlediska určení odpovědnosti v případě problémů po opětovném naplnění, jelikož tato odpovědnost by mohla být nesprávně přisuzována vlastníku ochranné známky uvedené na tlakové láhvi, a nikoli hospodářskému subjektu, který tuto láhev naplnil. Jak jsem již zmínil výše, jednání společnosti MySoda není pouhým dalším prodejem tlakové láhve. V takové situaci by označení neodráželo skutečný stav výrobku, který má být dále prodáván na sekundárním trhu.

[46] – Viz rozsudek ze dne 26. dubna 2007, Boehringer Ingelheim a další (C-348/04, EU:C:2007:249, bod 38 a citovaná judikatura).

[47] – Viz rozsudek ze dne 26. dubna 2007, Boehringer Ingelheim a další (C-348/04, EU:C:2007:249, bod 30).

[48] – Tento rozdíl se mi jeví jako zásadní pro odlišení projednávané věci od stále častějších případů „upcyklace“, které se zatím pohybují v jakési právní šedé zóně (mám zde na mysli např. případ odstranění knoflíků nesoucích ochrannou známku luxusního zboží z pravého a legálně nabytého oblečení a jejich využití k výrobě šperků třetí osobou, která není vlastníkem dotyčné ochranné známky luxusního zboží).

42. Na druhé straně, pokud bychom vycházeli z argumentace společnosti SodaStream, která se dovolává trvající ochrany své ochranné známky připojené na výrobku určeném k opětovnému použití i po jeho prvním uvedení na trh, znamenalo by to zákaz jakéhokoli nakládání s opakovaně plnitelnými láhvemi ze strany třetích osob. Plnit a dále prodávat láhve by tak byla oprávněna pouze společnost SodaStream, ačkoli ochrana poskytovaná ochrannou známkou a právo jejího vlastníka na podání námitek se vztahují pouze na dotčené láhve, a nikoli na následné operace, a nesmí způsobovat rozdělení trhů, a tedy narušení hospodářské soutěže[49]. Z vyjádření společnosti SodaStream vyplývá, že považuje za zásadní zajistit, aby pod jejími ochrannými známkami byly uváděny na trh pouze láhve CO_2, u nichž byla schopna zajistit bezpečnost a správné naplnění. Předkládající soud má zřejmě nejlepší předpoklady rozhodnout, zda je tento argument vedený na první pohled bezpečností výrobku oprávněný[50], nebo zda je použit účelově a veden protisoutěžními cíli[51].

43. Za těchto konkrétních podmínek mám s ohledem na povahu a určení výrobků za to, že jejich přebalení, ve smyslu nakládání s nimi (otevření, vyčištění, kontrola), naplnění tlakových láhví již uvedených na trh a možná především jejich nové označení, je *a priori* nezbytné pro použití, k němuž jsou tyto opakovaně plnitelné láhve určeny, a pro to, aby byl sekundární trh přístupný nezávislým subjektům. Nové označování výrobků, pokud je prováděno za jasných podmínek, které nejsou klamavé, podle mého názoru paradoxně přispívá k zachování základní funkce ochranných známek, ať již jde o ochrannou známku osoby, která tlakovou láhev poprvé uvedla na trh, nebo o ochrannou známku osoby, která ji opětovně naplnila a dále prodává. Mám tedy za to, že již z tohoto důvodu je podmínka nezbytnosti splněna, a to tím spíše, že musí být posuzována s ohledem na skutkové okolnosti věci, zejména s přihlédnutím k rozdílům oproti skutkovým okolnostem sporu v původním řízení ve věci Bristol-Myers Squibb a další. Vzhledem k životnosti láhví CO_2, které lze podle informací poskytnutých společností MySoda naplnit až stokrát, rovněž připouštím, že může dojít ke zhoršení stavu původní etikety a že v možném případě, kdy budou tlakové láhve postupně naplněny různými hospodářskými subjekty, nebude tím, kdo naposledy změnil označení láhve, nutně osoba, která odstranila původní etiketu.

4. Závěr

44. Z výše uvedeného vyplývá, že v kontextu sporu v původním řízení musí být čl. 15 odst. 2 nařízení 2017/1001 a čl. 15 odst. 2 směrnice 2015/2436 vykládány v tom smyslu, že vlastník ochranné známky může oprávněně bránit pozdějšímu odbytu láhví CO_2 na území téhož členského státu, v jakém byly tyto láhve poprvé uvedeny na trh uvedeným vlastníkem nebo s jeho souhlasem, ze strany třetí osoby, která tyto láhve opětovně naplnila, pokud dotyčná třetí osoba tyto láhve přebalila a opatřila svou ochrannou známkou, neprokáže-li se, že by takové námitky vedly

[49] – Soudní dvůr již totiž v poněkud jiném kontextu rozhodl, že „umožnění toho, aby držitel licence k právu z ochranné známky tvořené tvarem kompozitové láhve a majitel ochranných známek umístěných na této láhvi, na základě práv spojených s těmito ochrannými známkami podali námitky proti opětovnému plnění láhví, by omezilo neoprávněně hospodářskou soutěž na navazujícím trhu v oblasti plnění láhví na plyn a představovalo by dokonce riziko rozdělení tohoto trhu, kdyby se uvedenému držiteli licence nebo majiteli podařilo prosadit na trhu svou láhev díky jejím zvláštním technickým vlastnostem, jejichž ochrana není předmětem práva z ochranných známek“ (rozsudek Viking Gas, bod 34).

[50] – Společnost MySoda tvrdí, že plnění tlakových láhví látkou považovanou za nebezpečnou, jako je oxid uhličitý, je ve Finsku přísně regulovanou a kontrolovanou činností, která podléhá zejména dodržování příslušných unijních právních předpisů upravujících tuto oblast.

[51] – Například společnost SodaStream, která uvedla, že má 55 až 60 % podíl na trhu s plněním láhví oxidem uhličitým ve Finsku, zatímco společnost MySoda má 30 až 35 % podíl, navrhuje jako opatření představující menší zásah do jejího práva z ochranné známky, než je připojování etiket dotčených ve věci v původním řízení, a jako důkaz, že přelepování etiket prováděné společností MySoda není *nezbytné*, možnost uložit distributorům, aby třídili vrácené prázdné láhve a vraceli je dotyčným vlastníkům ochranných známek k opětovnému naplnění. Takový postup by však v konečném důsledku vedl k tomu, že by neexistoval oddělený trh s karbonizačními přístroji, jež jsou tradičně prodávány přinejmenším s jednou láhví naplněnou oxidem uhličitým, a trh pouze s plněním láhví CO_2, jelikož ochranná známka přístroje a první tlakové láhve by nutně podmiňovala, u které společnosti lze poté tuto láhev stokrát naplnit.

k umělému rozdělení trhu. Za účelem posouzení existence takového rizika musí předkládající soud ověřit, zda se přebalení, k němuž dochází, jeví s ohledem na povahu dotyčného výrobku a jeho určení jako nezbytné za účelem zajištění přístupu třetích osob na trh s opětovným plněním oxidem uhličitým. Dospěje-li předkládající soud k závěru, že přebalení prováděné třetí osobou je nezbytné, musí dále prověřit, zda jsou v ostatních ohledech chráněny oprávněné zájmy vlastníka ochranné známky.

B. Ke třetí předběžné otázce

45. Třetí předběžnou otázkou se předkládající soud ptá, zda odstranění a nahrazení etikety, na níž je připojena ochranná známka, představuje z podstaty věci zásah do funkce ochranné známky, nebo zda je pro účely uplatnění podmínek týkajících se přebalování a změny označení třeba dále posoudit, zda relevantní veřejnost chápe označení tak, že etiketa označuje pouze původ oxidu uhličitého, či zda se má naopak za to, že tato veřejnost chápe označení tak, že etiketa přinejmenším zčásti označuje také původ tlakové láhve [52].

46. Stejně jako společnost SodaStream chápu tuto třetí předběžnou otázku v tom smyslu, že se týká podmínky, která je autonomní ve vztahu k podmínce nezbytnosti přebalení. Jak bylo totiž připomenuto mimo jiné v bodě 36 tohoto stanoviska, i kdyby bylo jednání dotčené ve věci v původním řízení považováno za nezbytné ve smyslu první z podmínek stanovených v rozsudku Bristol-Myers Squibb a další, nestačilo by to k odůvodnění závěru, že společnost SodaStream nemůže uvedenému jednání bránit, protože tyto podmínky se jeví jako kumulativní. Jinými slovy, po konstatování objektivní nezbytnosti přebalování je třeba ještě posoudit způsob jeho skutečného provedení.

47. Třetí podmínka stanovená v rozsudku Bristol-Myers Squibb a další vyžaduje, aby na novém obalu bylo jasně uvedeno, kdo přípravek přebalil, a název jeho výrobce, a aby tyto údaje byly vytištěny tak, aby jim byla schopná porozumět normálně vidící a běžně obezřetná osoba [53]. Požadavek na jednoznačnost informací tak má zabránit vzniku nebezpečí záměny na straně spotřebitele [54].

48. Aby byla zachována záruka původu spojená s ochrannou známkou, nesmí nové označení mimo jiné vyvolávat dojem, že mezi ním a vlastníkem ochranné známky existuje hospodářské propojení, a zejména že podnik dalšího prodejce náleží do distribuční sítě majitele této ochranné známky nebo že mezi oběma podniky existuje zvláštní vztah [55]. Pokud je pro běžně informovaného a přiměřeně pozorného spotřebitele obtížné zjistit původ výrobků, nelze práva z ochranné známky považovat za vyčerpaná [56]. Z rozsudku ve Viking Gas [57] mimo jiné vyplývá, že při posuzování, zda dochází k vyvolání dojmu existence hospodářského propojení, je třeba zohlednit označení dotčených láhví, jakož i podmínky, za nichž jsou vyměňovány [58]. Zohlednit je třeba rovněž praxi

[52] – V tomto ohledu musí otázku, zda by opatření láhve nálepkou představovalo menší zásah do práv společnosti SodaStream z ochranné známky, posoudit předkládající soud, zejména za účelem ověření, zda by naopak nevzniklo větší nebezpečí záměny na straně spotřebitele, zvláště pokud by během opakovaného plnění tlakových láhví na ně bylo přilepeno větší množství nálepek.

[53] – Viz rozsudek Bristol-Myers Squibb a další (bod 79).

[54] – V některých případech si lze snadno představit, že současně s touto třetí podmínkou bude posuzována i čtvrtá podmínka, týkající se povinnosti nepoškodit dobré jméno ochranné známky a jejího vlastníka. Podotýkám však, že tato podmínka není předmětem předběžných otázek předložených Soudnímu dvoru.

[55] – Viz rozsudek ze dne 8. července 2010, Portakabin (C-558/08, EU:C:2010:416, bod 80). Viz rovněž rozsudek Viking Gas (body 37 a 39).

[56] – Pokud jde o uživatele internetu, viz rozsudek ze dne 8. července 2010, Portakabin (C-558/08, EU:C:2010:416, bod 81). Pokud jde o spotřebitele obecně, viz rozsudek Viking Gas (body 39 a 40).

[57] – Rozsudek ze dne 14. července 2011 (C-46/10, EU:C:2011:485).

[58] – Viz rozsudek Viking Gas (bod 39).

v daném odvětví, a zejména otázku, zda jsou spotřebitelé zvyklí na to, že jsou tyto láhve plněny jinými distributory. V takovém případě se lze domnívat, že spotřebitel, který se obrátí přímo na druhého soutěžitele za účelem výměny své prázdné láhve za naplněnou láhev, může snáze rozpoznat, že mezi dotčeným soutěžitelem a vlastníkem ochranné známky neexistuje hospodářské propojení[59]. Soudní dvůr rovněž uznal, že skutečnost, že i po připojení další nálepky jiným soutěžitelem zůstala viditelná ochranná známka láhve, je relevantním faktorem[60], jelikož zřejmě vylučuje, aby označení změnilo stav láhví tím, že by zcela zastřelo jejich původ[61].

49. Při změně označení nesmí třetí osoba jednat za protiprávním účelem, například se skutečným úmyslem klamat spotřebitele. Odstranění etikety společností MySoda přitom nemusí být nutně posuzováno jako zaviněné jednání, jelikož není možné určit, zda z dané tlakové láhve odstranila původní etiketu skutečně společnost MySoda, nebo zda z ní odstranila etiketu poslední osoba, která láhev naplnila plynem. Odstranění etikety může být odůvodněné s ohledem na zvláštní povahu posuzovaného výrobku, tedy opětovně plnitelných tlakových láhví. Ochranná známka tlakové láhve zůstává viditelná, jelikož je vyryta na hrdle, takže základní funkce ochranné známky jakožto záruky původu láhve není nutně dotčena pouhou skutečností, že došlo ke změně označení. Podle mého názoru nicméně předkládajícímu soudu přísluší určit, jak přesně může tuto změnu označení chápat běžně informovaný a přiměřeně pozorný spotřebitel[62]. To jistě závisí na tom, do jaké míry má spotřebitel povědomí o fungování a praxi[63] na trhu s plněním lahví CO_2. Záleží také na srozumitelnosti informací uvedených na etiketě, která musí obsahovat informace o osobě, která láhev naposledy naplnila oxidem uhličitým, aniž by vznikly jakékoli nejasnosti ohledně toho, kdo je osobou skutečně odpovědnou za výrobu láhve.

50. Dodávám, že finská vláda zdůrazňuje environmentální aspekty sporu v původním řízení, přičemž argumentuje tím, že využití tlakových láhví ve formě jejich opětovného plnění a použití musí být podporováno s ohledem na politiku předcházení vzniku odpadů, což je jedním z cílů sledovaných směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/852 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice 94/62/ES o obalech a obalových odpadech[64]. Za tímto účelem by podle názoru této vlády nemělo být využití tlakových láhví příliš komplikováno nepřiměřeně velkým důrazem na práva výrobce lahví, jakožto vlastníka ochranné známky.

51. S ohledem na všechny tyto skutečnosti mám za to, že čl. 15 odst. 2 nařízení 2017/1001 a čl. 15 odst. 2 směrnice 2015/2436 musí být vykládány v tom smyslu, že pokud třetí osoba znovu naplní plynem a dále prodá láhev CO_2, odstraní z ní etiketu obsahující ochrannou známku výrobce, kterou nicméně ponechá viditelně vyrytou na hrdle láhve a připojí na láhev svou etiketu, je za účelem určení, zda jsou informace o osobě, která výrobek přebalila, a informace o výrobci uvedeného výrobku z pohledu běžně informovaného a přiměřeně pozorného spotřebitele jasné a jednoznačné, třeba posoudit celkový dojem, který nové označení vyvolává. Tyto informace poskytnuté prostřednictvím nového označení zejména nesmí vyvolávat dojem, že mezi třetí

[59] – Viz rozsudek Viking Gas (bod 40). Připomínám, že ve věci v původním řízení tomu tak není.

[60] – V uvedené věci plnící stanice opatřila láhev dvěma nálepkami, aniž by došlo k odstranění nebo překrytí slovní a obrazové ochranné známky společnosti, která láhev poprvé uvedla na trh (viz rozsudek Viking Gas, bod 11).

[61] – Viz rozsudek Viking Gas (bod 41).

[62] – Použil jsem tuto formulaci, která se mi zdá víceméně rovnocenná formulaci použité v rozsudku Bristol-Myers Squibb a další (pro srovnání viz bod 48 tohoto stanoviska).

[63] – V tomto ohledu, jak uvedla Komise, nejsou opětovně naplněné tlakové láhve na rozdíl od skutkových okolností v původním řízení ve věci, ve které byl vydán rozsudek Viking Gas, prodávány v obchodech nesoucích označení plnírny, takže pro spotřebitele může být obtížnější rozlišit, jaký je přesný význam jednotlivých ochranných známek umístěných na těchto tlakových láhvích.

[64] – Úř. věst. 2018, L 150, s. 141.

osobou, která láhev naplnila, a vlastníkem ochranné známky existuje hospodářské propojení nebo zvláštní vztah. Při posuzování dojmu, který vyvolává nové označení, je třeba zohlednit zejména zvláštní praxi v daném odvětví a míru povědomí spotřebitelů o této praxi.

C. K použití kritérií vyplývajících z rozsudku Viking Gas

52. Podpůrně, pokud by se Soudní dvůr nepřiklonil k argumentaci navrhované výše, bylo by zřejmě možné se stejným výsledkem použít kritéria stanovená v jeho rozsudku Viking Gas.

53. Připomínám, že ve zmíněné věci měl Soudní dvůr určit, za jakých podmínek držitel výhradní licence k užívání kompozitových láhví na plyn určených k opětovnému použití, jejichž tvar je chráněn jako trojrozměrná ochranná známka a na něž tento držitel umístil své jméno a logo, které jsou zapsány jako slovní ochranná známka a obrazová ochranná známka, může podat podle článků 5 a 7 směrnice 89/104 námitky proti tomu, aby tyto láhve poté, co je zakoupili spotřebitelé, kteří následně spotřebovali plyn, který tyto láhve původně obsahovaly, byly po zaplacení vyměněny třetí osobou za kompozitové láhve naplněné plynem, který nepochází od tohoto držitele licence [65].

54. Soudní dvůr tak nejprve uvedl, že láhve, které jsou určeny k opakovanému použití, nepředstavují pouze obal původního výrobku, nýbrž jsou to výrobky jako takové [66]. Dále zvážil na jedné straně legitimní zájem držitele práva vyplývajícího z ochranné známky tvořené tvarem kompozitové láhve a vlastníka ochranných známek umístěných na této láhvi využít práva spojená s těmito ochrannými známkami a na druhé straně legitimní zájmy kupujících uvedených láhví, zejména zájem na výkonu jejich vlastnického práva k těmto láhvím v plném rozsahu, jakož i obecný zájem na zachování nenarušené hospodářské soutěže [67]. Konečně Soudní dvůr připomněl, že prodej kompozitových láhví umožňuje využít hospodářskou hodnotu ochranných známek spojených s uvedenými láhvemi a že prodej umožňující využití hospodářské hodnoty ochranné známky vyčerpá výhradní práva, která jsou přiznána první směrnicí 89/104 [68].

55. Pokud jde o kupující, pak kdyby bylo jejich vlastnické právo omezeno právy z ochranné známky i po prodeji, nemohli by již vykonávat svobodně uvedené právo, nýbrž by byli prakticky vázáni na jednoho prodejce pro opětovné naplnění dotčených láhví [69]. Z hlediska hospodářské soutěže by taková situace umožnila držiteli licence k právu z ochranné známky omezit neoprávněně hospodářskou soutěže na navazujícím trhu v oblasti plnění láhví na plyn a představovala by riziko rozdělení tohoto trhu [70].

56. Soudní dvůr proto rozhodl, že prodej kompozitových láhví „vyčerpá práva, která [vlastníku] práva z ochranné známky […] vyplývají [z této ochranné známky], a přenese na kupujícího právo svobodně disponovat s touto láhví, včetně práva ji vyměnit nebo ji naplnit poté, co byl spotřebován původní plyn, u podniku podle jeho volby, […] nýbrž i u jednoho z konkurentů. Důsledkem tohoto práva kupujícího je právo těchto konkurentů provést, v mezích stanovených v čl. 7 odst. 2 [první] směrnice 89/104, opětovné naplnění a výměnu prázdných láhví“ [71], přičemž tyto meze se týkají

65 – Viz rozsudek Viking Gas (bod 15).

66 – Viz rozsudek Viking Gas (bod 30).

67 – Viz rozsudek Viking Gas (bod 31).

68 – Viz rozsudek Viking Gas (bod 32).

69 – Viz rozsudek Viking Gas (bod 33).

70 – Viz rozsudek Viking Gas (bod 34).

71 – Rozsudek Viking Gas (bod 35).

oprávněných důvodů, jež mohou opravňovat k podání námitek proti pozdějšímu odbytu výrobků uvedených na trh vlastníkem ochranné známky. Tyto oprávněné důvody mohou spočívat ve změně nebo zhoršení stavu výrobků označených ochrannou známkou, užívání označení totožného s ochrannou známkou nebo jí podobného třetí osobou, které vážně poškozuje její dobré jméno nebo vyvolává dojem, že mezi vlastníkem ochranné známky a touto třetí osobou existuje hospodářské propojení (například existence zvláštního vztahu mezi nimi nebo skutečnost, že patří do distribuční sítě vlastníka ochranné známky)[72]. Při posuzování, zda dochází k vyvolání dojmu o existenci hospodářského propojení, je třeba zohlednit označení uvedených láhví, jakož i podmínky, za nichž jsou vyměňovány[73], které nesmí průměrného, běžně informovaného a přiměřeně pozorného spotřebitele přimět k tomu, aby se domníval, že mezi oběma dotčenými podniky existuje hospodářské propojení nebo že plyn použitý k naplnění těchto láhví pochází od vlastníka ochranné známky. Zohlednit je třeba rovněž praxi v daném odvětví, a zejména otázku, zda jsou spotřebitelé zvyklí na to, že jsou tyto láhve plněny jinými distributory. V takovém případě se lze domnívat, že spotřebitel, který se obrátí přímo na jiného soutěžitele – buď za účelem výměny své prázdné láhve za naplněnou láhev, nebo za účelem naplnění vlastní láhve – může snáze rozpoznat, že mezi dotčeným soutěžitelem a vlastníkem ochranné známky neexistuje propojení[74]. Soudní dvůr rovněž uznal, že skutečnost, že i po připojení další nálepky jiným soutěžitelem zůstala viditelná ochranná známka láhve[75], je relevantním faktorem, jelikož zřejmě vylučuje, aby označení změnilo stav láhví tím, že by zcela zastřelo jejich původ[76].

57. Uplatníme-li výše uvedené na spor v původním řízení, vyplývá z toho, že článek 15 nařízení č. 2017/1001 a článek 15 směrnice 2015/2436 neumožňují vlastníku ochranné známky pro láhve CO_2 určené k opětovnému naplnění a opětovnému použití bránit tomu, aby byly tyto láhve poté, co byly zakoupeny spotřebiteli, kteří plyn spotřebovali, co je spotřebitelé odevzdali obchodníkům pověřeným sběrem prázdných lahví a co byly opětovně naplněny třetí osobou – soutěžitelem, dále prodávány touto třetí osobou, která na ně připojila vlastní ochrannou známku, avšak zároveň nechala viditelnou ochrannou známku vlastníka, ledaže je vlastník ochranné známky schopen prokázat oprávněný důvod ve smyslu výše uvedených ustanovení. Předkládající soud tak musí určit, zda jednání dotčené ve věci v původním řízení vážně poškozuje dobré jméno vlastníka ochranné známky nebo zda takové užívání shodného označení může vyvolat dojem, že mezi tímto vlastníkem a dotčenou třetí osobou existuje hospodářské propojení. Za tímto účelem se předkládající soud musí zaměřit na to, zda běžně informovaný a přiměřeně pozorný a obezřetný spotřebitel může získat dojem o možné existenci hospodářského propojení mezi vlastníkem ochranné známky a třetí osobou – soutěžitelem. Přitom bude nutné zohlednit spotřebitelské zvyklosti a tržní praxi. Konečně bude muset předkládající soud rovněž ověřit, zda označení provedené třetí osobou – soutěžitelem nevede ke změně stavu lahví.

72 – Viz rozsudek Viking Gas (body 36 a 37).

73 – Viz rozsudek Viking Gas (bod 39).

74 – Viz rozsudek Viking Gas (bod 40).

75 – V uvedené věci plnící stanice opatřila láhev dvěma nálepkami, aniž by došlo k odstranění nebo překrytí slovní a obrazové ochranné známky společnosti, která láhev poprvé uvedla na trh (viz rozsudek Viking Gas, bod 11).

76 – Viz rozsudek Viking Gas (bod 41).

IV. Závěry

58. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na otázky položené Korkein oikeus (Nejvyšší soud, Finsko) následovně:

„1) V kontextu sporu v původním řízení musí být čl. 15 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie a čl. 15 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2436 ze dne 16. prosince 2015, kterou se sbližují právní předpisy členských států o ochranných známkách, vykládány v tom smyslu, že vlastník ochranné známky může oprávněně bránit pozdějšímu odbytu láhví na oxid uhličitý na území téhož členského státu, v jakém byly tyto láhve poprvé uvedeny na trh uvedeným vlastníkem nebo s jeho souhlasem, ze strany třetí osoby, která tyto láhve opětovně naplnila, pokud dotyčná třetí osoba tyto láhve přebalila a opatřila svou ochrannou známkou, neprokáže-li se, že by takové námitky vedly k umělému rozdělení trhu. Za účelem posouzení existence takového rizika musí předkládající soud ověřit, zda se přebalení, k němuž dochází, jeví s ohledem na povahu dotyčného výrobku a jeho určení jako nezbytné za účelem zajištění přístupu třetích osob na trh s opětovným plněním oxidem uhličitým. Dospěje-li předkládající soud k závěru, že přebalení prováděné třetí osobou je nezbytné, musí dále prověřit, zda jsou v ostatních ohledech chráněny oprávněné zájmy vlastníka ochranné známky.

2) Článek 15 odst. 2 nařízení 2017/1001 a čl. 15 odst. 2 směrnice 2015/2436 musí být vykládány v tom smyslu, že pokud třetí osoba znovu naplní plynem a dále prodá láhev na oxid uhličitý, odstraní z ní etiketu obsahující ochrannou známkou výrobce, kterou nicméně ponechá viditelně vyrytou na hrdle láhve a připojí na láhev svou etiketu, je za účelem určení, zda jsou informace o osobě, která výrobek přebalila, a informace o výrobci uvedeného výrobku z pohledu normálně vidící a běžně obezřetné osoby jasné a jednoznačné, třeba posoudit celkový dojem, který nové označení vyvolává. Tyto informace poskytnuté prostřednictvím nového označení zejména nesmí vyvolávat dojem, že mezi třetí osobou, která láhev naplnila, a vlastníkem ochranné známky existuje hospodářské propojení nebo zvláštní vztah. Při posuzování dojmu, který vyvolává nové označení, je třeba zohlednit zvláštní praxi v daném odvětví a míru povědomí spotřebitelů o této praxi.“